

Jakelu: Oikeusrekisterikeskus

OIKEUSMINISTERIÖN TILINPÄÄTÖSKANNANOTTO OIKEUSREKISTERIKESKUKSEN TILINPÄÄTÖKSESTÄ VUODELTA 2017

Valtion talousarviosta annetun asetuksen (1243/1992) 66 i §:n 1 ja 2 momenttien nojalla oikeusministeriö on tänään päättänyt antaa seuraavan kannanoton Oikeusrekisterikeskuksen (kirjanpitoyksikkö 154) tilinpäätöksestä vuodelta 2017 ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätös ja siitä 24.4.2018 annettu valtionalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus antavat aiheita.

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

Vuoden 2017 tilinpäätös on toiminnallisesti Oikeusrekisterikeskuksen (ORK) ensimmäinen kokonaiselta tilikaudelta laadittu tilinpäätös. Tätä aiemmin 30.9.2016 saakka, ORK kuului oikeusministeriön (OM) kirjanpitoyksikköön. Vuoteen 2015 asti ORK:n tilinpäätöstiedot sisältyivät OM:n tilinpäätökseen.

OM:n toteuttamassa auditointihankkeessa, jonka loppuraportti valmistui 7.4.2017, arvioitiin ORK:n suunnitellujärjestelmää, kirjanpitoyksikkötehtäviä sekä määrärahaaasteita. Auditointihankkeen merkittävimpien toimenpide-ehdotusten tavoitteena oli vakauttaa viraston taloudellinen tilanne ja kasvattaa siirtyvän määrärahan osuus vähintään 8 % talousarviossa osoitetusta määrärahasta. Lisäksi tavoitteena oli vahvistaa johtamisedellytyksiä siten, että virasto ottaa kokonaisvastuun oman toimintansa ja taloutensa suunnittelusta. Toimenpiteiden edistymistä on seurattu säännöllisesti tulosohjauspalavereissa.

Viraston taloudellinen tilanne on saatu vakautettua OM:n ja ORK:n pitkäjänteisen työn tuloksena. Vuodelle 2018 siirtyvien määrärahojen osuus oli 14 %. Enin osa siirtyvästä määrärahasta on perua viraston omien tietojärjestelmien määrärahoista, koska kaikkia kehittämistehtäviä ei ehditty tekemään johtuen samaan aikaan käynnissä olleesta eORK-hankkeesta. ORK:n uusi asiakaslähtöinen organisaatio otettiin käyttöön 1.3.2017. Uudessa organisaatiossa vahvistettiin toiminnan johtamisen tukipalvelut – toimialan roolia viraston toiminnan ja talouden suunnittelussa.

ORK saavutti pääosin sille asetetut tulostavoitteet. Kansalais- ja viranomaispalvelut – toimialan Täytöntöönpanoyksikön asiakaspuhelujen jonotusajat ovat kuitenkin edelleen kohtuuttoman pitkiä. eORK-hankkeen avulla on tavoitteena edistää sähköistä asiointia kansalaisille, yrityksille ja yhteisöille, minkä odotetaan vähentävän puheluruuhkaa.

Tietojärjestelmäpalvelut – toimialalla oli vastuullaan viiden mittavan toiminnankehittämishankkeen IT-hankkeet, joihin liittyvien uushankintojen arvo oli yhteensä noin 25 milj. euroa. Hankintatoimea haittasi ali-resursointi henkilöstövaihdosten vuoksi. Tilannetta paikattiin määräaikaikaisuilla. Mittavien hankkeiden yhtä-

aikainen läpivieminen vaati ja tulee vaatimaan lähivuosina voimakasta ohjaamis- ja esimiestyöpanosta. Tehtävistä selviäminen on ollut mahdollista hankerahoituksella palkatun määräaikaisen henkilöstön avulla. Hanke- ja projektivastuidensa lisäksi toimiala on tuottanut ylläpitopalvelut 70:lle hallinnonalan toimintaa tukevalle tietojärjestelmälle.

2. Tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä oikeusministeriön kanta kehittämistarpeista

ORK tuotti IT-palveluita oikeushallinnolle perustuen tilaaja-tuottaja – malliin ja palvelusopimuksiin. IT-palvelutuotannon palvelukykyä ja laatua mitataan mm. asiakas- ja tilaajatytyväisyys – mittareiden avulla sekä palvelusopimusten solmimisen tavoiteaikataululla. Asiakastytyväisyys ja tilaajatytyväisyys kohosivat lievästi vuodesta 2016 vuoteen 2017 (asiakastytyväisyys 3,39 -> 3,44 asteikolla 1-5; tilaajatytyväisyys 8,1 -> 8,3, asteikolla 4-10). Sen sijaan tavoite allekirjoittaa palvelusopimukset viimeistään tammikuun 2017 aikana ei onnistunut. Palvelusopimukset allekirjoitettiin pääasiassa maaliskuun aikana. Jatkossa ORK:n tulee kiinnittää huomiota palvelusopimusten valmisteluun siten, että tilaajien allekirjoitukset saadaan annettussa aikataulussa ja etupainotteisesti sovittuihin IT-palvelutuotannon tehtäviin nähden.

Asiakastytyväisyyskyselyjen ongelmana on alhainen vastausprosentti. Hallinnonalan 9 500 käyttäjästä vain noin 650 vastasi kyselyyn (alle 7 %). ORK:n tuleekin yhteistyössä ministeriön kanssa miettiä keinoja asiakaspalutteen selvittämiseksi.

Viranomaistoiminnan yleinen palvelutaso kohosi ollen 3,96 (asteikolla 1-5), kun se edellisenä vuonna oli ollut 3,88.

Tuloksellisuuden arvioinnin näkökulmaa tulisi laajentaa toiminnan sisältöä kuvaavien mittarien arvioinnista johdon laajempaan näkemykseen ORK:n toimintatapojen, prosessien ja johtamisen onnistumisesta. Tätä voisi edistää, jos virastossa otettaisiin käyttöön esim. CAF arviointimalli tai vastaava.

ORK:n sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma perustuu ORK:n johtoryhmässä käytyyn arviointikeskusteluun. Johtoryhmä on arvioinut sisäisen valvonnan tilannetta käyttämällä uutta sisäisen valvonnan arviointikehikon luonnosversiota, jota on valmisteltu poikkihallinnollisesti valtionhallinnon sisäisen valvonnan arviointikehikoksi. Arviointikeskustelun pohjalta on todettu, että kaikki käsitellyistä viidestä arvioinnin osa-alueista ovat pääosin asianmukaisesti järjestetty.

3. Toimenpiteet, joihin kirjanpitoyksikössä on tarpeen ryhtyä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

ORK:n siirtyvät määrärahat uhkaavat vähetä kehyskauden lopulla. Viraston tulee jatkaa tiukkaa taloudenpitoa ja varmistaa, että siirtyvä määräraha on vuosittain vähintään 8 % tasolla. Taloudellisuuden ja tuottavuuden lisäämiseksi jatketaan eORK-hanketta. Hankkeen osalta pitää kiinnittää erityisesti huomiota sovitun aikataulun toteutumiseen ja siihen, ettei sovittuja kustannuksia ylitetä.

ORK:n tulee seurata ja arvioida 1.3.2017 toteutetun organisaatiouudistuksen onnistumista esim. toiminnan tuottavuuden ja tehokkuuden sekä asiakas- ja henkilöstötytyväisyyden avulla.

Isot kehittämishankkeet ovat edellyttäneet lukuisia määräaikaisten työntekijöiden rekrytointeja. ORK:n htv-määrä oli vuonna 2017 144, suunnitelman mukaan vuonna 2018 171 ja vuonna 2019 180. Viraston on huoleh-

dittava isojen hankkeiden päättymisen jälkeen järjestelmien ylläpidon turvaamisesta ja kustannustehokkuudesta ja sopeutettava henkilömäärä tilaajien tarpeisiin nähden. Htv-hallintaa varten viraston tulee valmistella pitkän tähtäimen henkilöstösuunnitelma.

Hankintatoimea tulee kehittää edelleen kokonaisvaltaisesti siten, että hankinnat ovat linjassa kokonaisarkkitehtuurin ja teknologiavalintojen, hankkeiden hallinnan ja toteutustavan sekä tilaajien palvelutarpeiden kanssa. Virasto ottaa käyttöön Handi-prosessit ja – järjestelmän.

4. Oikeusministeriön toimenpiteet tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriö linjaa ORK:n esityksen perusteella tiedonhallintatehtävien organisoinnin hallinnonalalla.

Ministeriö huolehtii edelleen, että ORK saa riittävän rahoituksen hallituksen lakiesityksistä aiheutuviin kustannuksiin. Ministeriön ja ORK:n yhteisenä tavoitteena on EU-rahoitusmahdollisuuksien hyödyntäminen.

Ministeriö kerää toimintasektoreiden kehittämistarpeet budjetti- ja kehysvalmistelun yhteydessä, jolloin ORK saa pohjatietoja palvelusopimusten laadintaan IT-palveluiden tilaajien kanssa sekä oman toimintansa suunnitteluun ja kehittämiseen pidemmällä tähtäimellä.

Valtorin palveluihin liittyvien palvelupyyntöjen ja työn etenemisen seuranta vaatii ORK:lta jatkuvasti merkittävän työpanoksen. Valtorin palveluja koskevien luotettavien kustannustietojen saaminen ajallaan talouden suunnittelun pohjaksi on ollut haastavaa, samoin kuin laskutuksen seuranta. Ministeriö pyrkii vaikuttamaan osaltaan Valtorin palvelujen laatuun ja laskutukseen sekä tukemaan ORK:ta Valtori-yhteistyössä.

Ministeriö kehittää yhteistyössä ORK:n kanssa tietojärjestelmien tarvitsemia yhteisiä palveluita, kuten sähköisen asioinnin alustaa.

Oikeusministeriö tukee hallinnonalan tärkeimpien toimintaa kehittävien ja tuottavuutta parantavien ICT-hankkeiden läpivientiä ulkopuolisen ja riippumattoman arvioinnin keinoin.

VTV:n tilintarkastuksen vuosiyhteenveton mukaan tulostavoiteasiakirjan toiminnallisen tehokkuuden tavoitteita voidaan pääasiassa pitää asianmukaisina ja riittävinä, mutta toteaa, että ORK:n tulisi yhdessä tulosohjaavan ministeriön kanssa asettaa tavoitteet myös toiminnan tuloksellisuudelle ja taloudellisuudelle sekä maksullisen toiminnan tulokselle ja kannattavuudelle. Erityisesti kansalais- ja viranomaispalveluiden tavoiteasetantaan tulee kiinnittää huomiota.

Oikeusministeri

Antti Häkkänen

Tietohallintojohtaja

Tarmo Maunu

TIEDOKSI:

- valtiovarainministeriö
- valtiontalouden tarkastusvirasto
- valtiokonttori